

“Escriure en castellà és ampliar”

La proclamació del premi Planeta, el 15 d'octubre passat, va portar paral·lela la notícia de l'entrada de Maria de la Pau Janer en el camp de la literatura castellana. La primera novel·la en castellà de la popular escriptora mallorquina va quedar finalista d'aquest certamen, i va ser publicada fa uns mesos. Aquesta setmana, Columna treu la versió catalana, 'Les dones que hi ha en mi'.

Maria de la Pau Janer (Palma de Mallorca, 1966) publica aquesta setmana a Columna la novel·la *Les dones que hi ha en mi*. La versió castellana, editada l'any passat, va quedar finalista del premi Planeta. L'autora és premi Andròmina 1989 per *L'hora dels eclipsis*, i també ha obtingut els premis Sant Joan, Carlemany, Prudenci Bertrana de votació popular i Ramon Llull.

—Es pot qualificar de sorpresa el fet que, de cop i volta, escrivíssi una novel·la en castellà i la presentéssi al Planeta, després de tants llibres escrits en català i tants premis obtinguts?

—Plantejat així, potser sí. Però jo ho plantejaria d'una altra manera.

—Però podeu entendre que hi pot haver gent sorpresa?

—Jo ho plantejaria dient que jo pens fer la versió castellana i catalana dels meus llibres. M'autotraduiré. No hi ha sorpresa perquè no deixaré d'escriure en català i jo mateixa faré també les versions castelleses.

—En publicar, en aquesta ocasió, primer la versió castellana i, mesos més tard, la catalana, penseu que pot haver-hi lectors vostres que ara us hagin llegit en castellà per primer cop?

—Pens que no. De molt aviat es va dir que el llibre sortiria en català, al principi d'any. Crec que els lectors en català haurien de llegir-me en català. Les versions castelleses són per al lector castellà que no m'havia llegit abans.

—En el cas d'aquesta novel·la, finalista, en castellà, del premi Planeta, quina redacció ha estat la preferent en el temps, la castellana o bé la catalana?

—En aquest cas, primer va ser escrita en castellà perquè va ser una provatura, un experiment, per veure si en podia fer en castellà, per després fer-ne no una traducció sinó una versió en català. A partir d'ara, les primeres redaccions seran en català sempre, com és lògic i natural en mi, i després faré la versió en castellà, jo mateixa. Si el mateix autor pot fer les dues versions, arriba molt més al públic l'essència que si ho fa un traductor, que per molt bona que sigui la traducció sempre serà una traducció.

—Heu pensat que potser hi haurà lectors, pocs o molts, o uns quants, que us abandonaran perquè ara escriviu en castellà?

—Esper que no. Jo no ho voldria de cap manera. Jo no he abandonat res. Simplement he ampliat. Tant de bo pogués fer la versió anglesa dels meus llibres, però no puc.

—Alguns crítics van ser especialment durs amb el llibre. Heu trobat diferències amb la crítica catalana?

—Les crítiques que han sortit corroboren el que sempre m'ha succeït amb la crítica. Hi ha contradiccions en els crítics quan parlen de la meua obra. N'hi ha d'entusiastes i de destructius, tant en català com en castellà. No sé com funciona el món de la crítica. Però sé que hi intervenen molt elements extraliteraris. Per tant, a aquestes altures les puc relativitzar totes.

—*Las mujeres que hay en mi* té res d'especial o radicalment diferent respecte de la vostra obra anterior, deixant a part el fet del canvi d'idioma?

—No. Pens que és una passa més. És una història que comparteix cli-

ma, atmosfera, tons, amb la meua obra. És una novel·la amb la qual em reconec, tot i el canvi d'idioma.

—Què ha intervingut en primer lloc en l'adopció del nou idioma, l'interès pel castellà o la possibilitat, a través del premi Planeta, d'arribar a més gent i eixamplar la vostra projecció pública?

—Ja he dit que hi havia voluntat d'experimentar, i si hi ha voluntat, hi ha curiositat.

—Ningú més us ha influït en aquesta decisió?

—Ningú, absolutament. La vaig prendre sola, i després, un cop presa, la vaig comentar amb un cercle molt reduït d'amics. Però no abans.

—Amb l'ús literari del castellà heu trobat problemes que no havíeu previst?

—Quan comences a fer una novel·la sempre te'n trobes, i si ho fas amb el prisma d'un altre idioma, encara més. Va ser un repte i a mi m'agraden els reptes.

—Quin és el gran tema de la novel·la?

—L'amor. És una història d'amor protagonitzada per tres dones i un home. Les dones, en diferents moments de la seva vida, estimen el mateix home. Per tant, parla dels rostres de l'amor.

—El paisatge, l'entorn, té tanta importància com en la vostra obra anterior?

—Aquí no tant. Aquí la té la casa, una casa mallorquina antiga, una casa que adquireix molt de protagonisme perquè té molta influència en la vida de la persona.

—Hi ha moltes diferències entre la versió castellana i la catalana?

—Hi ha diferències. És la mateixa història però explicada des de dos prismes diferents. Quan escrius, parles de la realitat a través de la llengua. En català, em surt del cor, i en castellà, em costa més. Diferència de matisos, d'expressions. L'aire. Sent la mateixa novel·la, és clar.

—Creieu que seria un signe de normalitat que els escriptors catalans també escrivissin en castellà?

—Sí. Si això implica no abandonar el català de cap manera i utilitzar el castellà si el saps.



"Seria un signe de normalitat que els escriptors catalans també escrivissin en castellà, si això implica no abandonar el català de cap manera."

—Podríem saber què us va dir el vostre editor català, Miquel Alzueta, quan li vau comunicar la notícia?

—Va estar encantat. Crec que és una opció que entén i aplaudeix.

—El vostre estil català pot quedar modificat, no sé si hi heu pensat, pel fet d'escriure en castellà?

—No, no, per què? A veure, jo em vaig reconèixer en la història, tot i el canvi d'idioma. Per tant, estic segura que no hi pot haver cap perill. Evolucionaré com evolucioni al marge d'això.

—Penseu que la vostra frase sona igual en català que en castellà?

—He hagut de frenar una mica, en castellà. Cap llengua no sona igual. Em sent més còmode sentint el català. Però també sé com sona el castellà i sé quan sona excessiu.

En català seré més barroca que en castellà.

—En fer una novel·la per a un lector nou, el castellà, no vau tenir la temptació de fer una obra que recollís part de tota la vostra obra anterior, que fos un compendi de tot el que havíeu fet?

—No. Ni hi vaig pensar. Quan faig una nova novel·la, la faig nova. Seria avorridíssim rescatar coses anteriors. Evidentment, hi ha coses i personatges comuns amb l'obra anterior, com en tot novel·lista.

—Podeu assegurar al lector català que llegirà la mateixa Maria de la Pau Janer que hauria llegit si l'autora no hagués fet abans la versió castellana del llibre?

—Absolutament. Hi puc posar la mà al foc.

Lluís Bonada